

Ware waarde

Een verhaal over eigenwaarde en de invloed van het oordeel van anderen

Geschikt voor: bovenbouw PO & onderbouw VO

Voorleestijd: ca. 5 minuten

Thema: eigenwaarde · zelfvertrouwen · persoonlijke groei · sociale media

Hoeveel ruimte geef jij aan wat anderen over jou zeggen?

Het verhaal

Op een dag bleef een leerling na de les nog even bij zijn leraar staan.

‘Meneer, mag ik u iets vragen?’ zei hij zacht. ‘Ik krijg steeds vervelende opmerkingen en berichten. Mensen zeggen dat ik nergens goed voor ben en dat ik niets voorstel. Eerst probeerde ik het te negeren, maar ik hoor die woorden nu zelfs in mijn hoofd wanneer zij niets zeggen. Soms geloof ik ze bijna.’

De leraar legde neer wat hij in zijn handen had en luisterde naar zijn verhaal.

‘Fijn dat je dit aan mij vertelt,’ zei hij. ‘Wat er tegen jou wordt gezegd, is niet goed. Je hoeft dit niet alleen op te lossen. We gaan samen bekijken wat er nodig is om ervoor te zorgen dat het stopt.’

Nadat zij hadden afgesproken wat ze zouden doen, haalde de leraar een gouden ring met een klein steentje van zijn vinger.

‘Voor je weggaat, wil ik je nog iets vragen,’ zei hij. ‘Maak een foto van deze ring en plaats die online. Vraag wat mensen ervoor zouden willen betalen. Je verkoopt hem niet; we verzamelen alleen hun reacties.’

De leerling vond het een vreemde opdracht, maar hij was ook nieuwsgierig.

Al snel kwamen de eerste reacties binnen.

De één bood twintig euro. Een ander wilde er dertig voor geven. Iemand schreef dat de ring er oud en versleten uitzag. Een ander twijfelde of hij wel van echt goud was.

Het hoogste bod was vijftig euro.

De volgende dag liet de leerling de reacties aan zijn leraar zien.

‘De meeste mensen vinden de ring blijkbaar niet veel waard,’ zei hij.

De leraar glimlachte.

‘Ga er nu eens mee naar de juwelier in de stad. Vraag hem de ring zorgvuldig te onderzoeken. Maar wat hij ook zegt: je verkoopt hem niet.’

De juwelier bekeek de ring onder een felle lamp. Hij gebruikte een loep, woog hem en voerde enkele tests uit.

Na een tijdje keek hij op.

‘Als ik hem direct van je zou mogen kopen, zou ik je tienduizend euro bieden,’ zei hij. ‘Misschien is hij zelfs nog meer waard.’

De leerling staarde hem ongelovig aan.

‘Tienduizend euro? Online wilde niemand meer dan vijftig euro betalen!’

‘Dat verbaast mij niet,’ antwoordde de juwelier. ‘Die mensen zagen alleen een foto. Ze wisten niets over het goud, de steen, de herkomst of de manier waarop de ring is gemaakt. Toch gaven zij hun oordeel.’

De leerling bedankte de juwelier en rende terug naar school.

‘Meneer!’ riep hij toen hij de leraar zag. ‘De juwelier zegt dat de ring wel tienduizend euro waard is. Misschien zelfs meer!’

De leraar knikte.

‘Zie je? Jij bent als die ring: waardevol en uniek. Maar niet iedereen die naar je kijkt, ziet wat er werkelijk in je zit. Waarom zou je mensen die jou nauwelijks kennen laten bepalen wat jij waard bent?’

De leerling keek naar de ring in zijn hand.

‘Maar de juwelier wist het toch wel?’

‘Bij een ring kan een deskundige onderzoeken hoeveel hij kost,’ antwoordde de leraar. ‘Maar jij bent geen voorwerp. Er bestaat geen juwelier die een prijs op jou kan plakken. Ook iemand die jou goed kent, kan niet voor jou bepalen wie je bent.’

‘Wie bepaalt dat dan?’ vroeg de leerling.

De leraar schoof een leeg vel papier naar hem toe.

‘Misschien kun je beginnen met een andere vraag,’ zei hij. ‘Niet: wat vinden anderen van mij? Maar: wat vind ik zelf belangrijk en waar wil ik voor staan?’

Een tijdje bleef het stil.

Toen pakte de leerling een pen.

De gemene woorden waren niet verdwenen. Ze deden ook niet onmiddellijk minder pijn. Maar voor het eerst sinds lange tijd richtte hij zijn aandacht niet op wat anderen over hem hadden geschreven.

Hij keek naar het lege vel voor zich en begon aan zijn eigen verhaal.

Nadenkertje

Andere mensen kunnen snel een oordeel vormen. Soms kennen zij maar één klein deel van een verhaal en denken zij toch precies te weten wie iemand is.

Wanneer zulke oordelen vaak worden herhaald, kunnen ze steeds meer ruimte innemen. Je kunt dan zo bezig zijn met wat anderen van jou vinden, dat je nauwelijks nog stilstaat bij wat je zelf belangrijk vindt.

De gouden ring veranderde niet door de verschillende bedragen die mensen ervoor boden. Alleen hun oordeel verschilde.

Toch is een mens geen ring. Een ring heeft een prijs die een deskundige kan inschatten. Een mens heeft geen prijs en niemand anders kan volledig bepalen wie jij bent.

Misschien is het daarom goed om jezelf af en toe niet alleen af te vragen:

Wat vinden anderen van mij? Maar ook: Wat vind ik zelf belangrijk en waar wil ik voor staan?

Wat betekent dit verhaal voor jou?

Een verhaal kan voor iedere lezer iets anders betekenen. Je hoeft de antwoorden niet met iemand te delen. Soms begint nadenken met een vraag die je alleen aan jezelf stelt.

- Hoeveel ruimte geef jij aan de mening van anderen?
- Kan iemand jou volledig beoordelen op basis van één eigenschap, fout of moment?
- Wat vind jij belangrijk, los van wat anderen van jou verwachten?
- Waar wil jij voor staan?
- Wie wil jij zijn in de manier waarop je met jezelf en anderen omgaat?

In gesprek met de klas

Gebruik Ware waarde als startpunt voor een klassengesprek over eigenwaarde, oordelen, groepsdruk en sociale media. Kies enkele vragen die bij de groep passen; ze hoeven niet allemaal aan bod te komen.

- Waarom begon de leerling de kwetsende opmerkingen steeds meer te geloven?
- Waarop baseerden de mensen online hun oordeel over de ring?
- Was de ring bij de juwelier werkelijk meer waard geworden?
- Waarom is een mens uiteindelijk niet met een ring te vergelijken?
- Wat bedoelde de leraar met zijn laatste vraag?
- Wat zou jij op het lege vel van de leerling schrijven?
- Wat kun je doen wanneer kwetsende opmerkingen of berichten blijven doorgaan?

Leerlingen hoeven geen persoonlijke ervaringen te vertellen. Zij kunnen de vragen ook beantwoorden vanuit de leerling in het verhaal.

Een mooie afsluitende vraag

Wat vind jij zelf belangrijk en waar wil jij voor staan?

Voor de leerkracht of mentor

Jongeren krijgen voortdurend te maken met oordelen, cijfers, opmerkingen, vergelijkingen, likes en online reacties. Daardoor kan hun aandacht sterk gericht raken op de vraag hoe andere mensen hen beoordelen.

De bedoeling van dit verhaal is niet om te zeggen: 'Je moet je niets aantrekken van wat anderen zeggen.' Kwetsende woorden kunnen pijn doen. Wanneer opmerkingen, uitsluiting of berichten blijven doorgaan, zijn steun en ingrijpen nodig.

De ring opent daarna een andere gedachte: niet ieder oordeel is gebaseerd op werkelijke kennis. Bovendien hoeft een leerling zijn zelfbeeld niet volledig te laten bepalen door de mening van anderen. Juist de verschuiving van 'Wat vinden anderen van mij?' naar 'Wat vind ik zelf belangrijk en waar wil ik voor staan?' kan een waardevol gesprek openen.

Gratis voorlees- en gespreksmateriaal van DMS Educatief. Meer verhalen, werkvormen en lesideeën:
www.dms-educatief.eu